

NARODNA BANKA SRBIJE

PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM FINANSIJSKOM TRŽIŠTU

20–24. novembar 2023.

Sektor za monetarne i devizne operacije
Odeljenje za devizne rezerve
Odeljenje za operacije na otvorenom tržištu

Novembar 2023.

I Kretanja na tržištima razvijenih zemalja

1.1 Kretanje vodećih indeksa akcija

Indeks	Država	Nivo indeksa 24. 11. 2023.	Promena	
			1w	YoY
S&P 500	SAD	4.559,34	1,00%	13,21%
Dow Jones Industrial	SAD	35.390,15	1,27%	3,50%
NASDAQ	SAD	14.250,85	0,89%	26,28%
Dax 30	Nemačka	16.029,49	0,69%	10,25%
CAC 40	Francuska	7.292,80	0,81%	8,73%
FTSE 100	Velika Britanija	7.488,20	-0,21%	0,29%
NIKKEI 225	Japan	33.625,53	0,12%	18,47%
Shanghai Composite	Kina	3.040,97	-0,44%	-1,56%

Izvor: Bloomberg.

1.2 Nivo i promena prinosa državnih obveznica

	Nivo prinosa	Promena u b.p.		
		1w	YoY	
Nemačka	2y	3,07%	11,0	95,5
	10y	2,64%	5,6	79,2
Francuska	2y	3,37%	7,0	126,5
	10y	3,20%	4,7	91,0
Španija	2y	3,49%	9,3	118,8
	10y	3,63%	3,9	84,2
Italija	2y	3,65%	7,5	106,8
	10y	4,39%	3,9	72,8
UK	2y	4,71%	16,5	150,2
	10y	4,28%	17,9	124,5
SAD	2y	4,95%	6,4	47,4
	10y	4,47%	3,2	77,5
Kanada	2y	4,45%	-1,7	57,0
	10y	3,72%	3,9	78,4
Japan	2y	0,06%	1,8	8,7
	10y	0,77%	1,9	52,7

Izvor: Bloomberg.

1.3 Kretanja na deviznom tržištu

EUR				USD			
Kurs	Promena			Kurs	Promena		
	1w	YoY	1w		YoY		
EUR/USD	1,0941	0,47%	5,11%	USD/EUR	0,9141	-0,45%	-4,85%
EUR/GBP	0,8678	-0,91%	1,08%	USD/GBP	0,7932	-1,36%	-3,84%
EUR/CHF	0,9644	-0,11%	-1,78%	USD/CHF	0,8815	-0,55%	-6,55%
EUR/JPY	163,59	0,34%	13,56%	USD/JPY	149,53	-0,11%	8,03%
EUR/CAD	1,4890	-0,39%	7,26%	USD/CAD	1,3610	-0,84%	2,05%

Izvor: Bloomberg.

1.4 Kamatne stope na tržištu novca*

Ročnost	EUR			USD			GBP			CHF		
	Nivo	Promena u b.p.		Nivo	Promena u b.p.		Nivo	Promena u b.p.		Nivo	Promena u b.p.	
		1w	YoY		1w	YoY		1w	YoY		1w	YoY
O/N	3,90%	0,2	249,9	5,32%	0,0	153,0	5,19%	0,1	226,1	1,70%	0,5	125,3
1M	3,81%	-1,4	234,3	5,35%	1,5	129,2	5,21%	0,7	206,4	1,70%	0,1	124,9
3M	3,94%	-4,9	202,7	5,39%	2,0	99,3	5,24%	1,7	176,4	1,71%	0,0	147,2
6M	4,07%	1,0	170,6	5,39%	2,8	69,4	5,28%	4,7	140,6	1,67%	0,9	171,7
12M	4,06%	6,5	117,7	5,26%	5,9	33,6	5,22%	12,9	94,4	1,37%	2,4	174,2

* EUR: €STR za O/N, EURIBOR za ostale ročnosti; USD: SOFR za O/N, CME Term SOFR Rates za ostale ročnosti;

GBP: SONIA za O/N, ICE Term SONIA Reference Rates za ostale ročnosti; CHF: SARON za O/N, SARON Compound Rates za ostale ročnosti.

1.5 Referentne kamatne stope vodećih centralnih banaka*

	RKS (u %)	Poslednja promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje RKS za T4 (u %)
Evropska centralna banka	4,00*	0,25	14. 9. 2023.	14. 12. 2023.	4,00
Federalne rezerve SAD	5,25–5,50	0,25	26. 7. 2023.	13. 12. 2023.	5,25–5,50
Banka Engleske	5,25	0,25	3. 8. 2023.	14. 12. 2023.	5,25
Banka Kanade	5,00	0,25	12. 7. 2023.	6. 12. 2023.	5,00
Narodna banka Švajcarske	1,75	0,25	22. 6. 2023.	14. 12. 2023.	1,75

* RKS na poslednji dan izveštajnog perioda; kamatna stopa na depozitne olakšice za ECB (RKS je 4,50%).

Kurs EUR/USD

U izveštajnom periodu evro je ojačao za 0,47% prema američkom dolaru. Kurs EUR/USD se kretao u rasponu od 1,0852 do 1,0965 (tokom perioda trgovanja), odnosno od 1,0879 do 1,0941 (vrednost na kraju dana, *Bloomberg Composite London*).

U ponedjeljak dolar je oslabio prema evru usled uverenja investitora da je FED završio s ciklusom povećanja kamatnih stopa. Tokom dana je objavljen podatak o proizvođačkim cenama u Nemačkoj, koje su u oktobru na mesečnom nivou smanjene za 0,1%, nakon pada od 0,2% u prethodnom mesecu, dok je na godišnjem nivou pad proizvođačkih cena iznosio 11,0%. Ako bi se isključila kategorija energenata, čije su cene znatno pale u oktobru, cene bi na godišnjem nivou bile više za 0,2%.

Tokom prve polovine dana u utorak, kurs EUR/USD se uglavnom kretao oko nivoa od 1,0950 američkih dolara za evro. U drugoj polovini dana dolar je ojačao, u očekivanju objave zapisnika sa sastanka FED-a koji je održan 31. oktobra i 1. novembra. Zapisnik je pokazao da su se članovi prošlog meseca složili da treba pažljivo donositi odluke, u zavisnosti od ekonomskih podataka. Zvaničnici su rekli da je inflacija tokom protekle godine smanjena, ali su naglasili da je ona ostala na neprihvatljivo visokom nivou i znatno iznad dugoročnog cilja od 2%. Dodali su da će im biti potrebni dodatni argumenti kako bi bili sigurni da je inflacija na putu ka cilju.

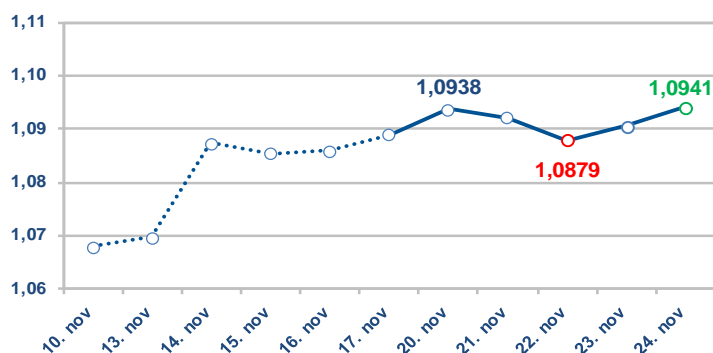
U izveštajnom periodu evro ojačao prema dolaru za 0,47%

Dolar je nastavio da jača u sredu, nakon što je objavljen podatak o broju novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti u SAD, koji je smanjen sa 233 hiljade na 209 hiljada. Pored toga, objavljeni su podaci o porudžbinama trajnih dobara u SAD, koje su, prema preliminarnim podacima za oktobar, smanjene za 5,4%, nakon rasta od 4,0% u prethodnom mesecu. Objavljeni su i konačni podaci o indeksu poverenja potrošača Univerziteta iz Mičigena, koji je povećan s preliminarna 60,4 na 61,3, nakon 63,8 u oktobru, dok su očekivanja inflacije u narednoj godini dana povećana na 4,5%, s preliminarna 4,4%, nakon 4,2% u oktobru i nalaze se na najvišem nivou od aprila. Dolar je nastavio da jača prema evru do kraja dana, pošto su investitori kupovali dolar usled očekivane slabije likvidnosti u SAD u četvrtak zbog praznika.

U četvrtak je evro ojačao, nakon što su objavljeni podaci o kompozitnim *PMI* indeksima u Nemačkoj i zoni evra bili bolji od očekivanja. Kompozitni *PMI* indeks za zonu evra, prema preliminarnim podacima za novembar, povećan je na 47,1 (sa 46,5), dok se očekivao manji rast (na 46,8). Kompozitni *PMI* indeks za Nemačku je povećan na 47,1 (sa 45,9), a očekivao se rast na 46,3.

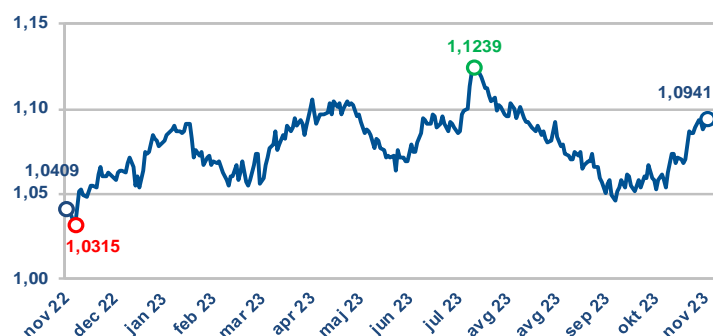
U petak je dolar oslabio, nakon što je objavljen podatak o proizvodnom *PMI* indeksu SAD, koji je, prema preliminarnim podacima za novembar, smanjen sa 50,0 na 49,4, čime se ponovo našao u zoni kontrakcije. Kompozitni *PMI* indeks SAD u novembru je ostao na nepromenjenom nivou (50,7), dok je njegova komponenta usluga povećana sa 50,6 na 50,8.

1.6 Kurs EUR/USD tokom izveštajnog perioda

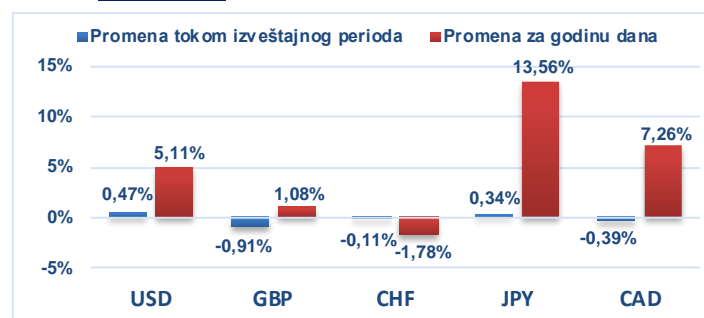
Izvor: Bloomberg.

1.7 Kurs EUR/USD u poslednjoj godini dana

Izvor: Bloomberg.

1.8 Promena vrednosti evra prema odabranim valutama

Izvor: Bloomberg.

Tokom dana objavljen je i podatak o *IFO* indeksu poslovne klime u Nemačkoj, koji je u novembru povećan sa 86,9 na 87,3 i bio je ispod očekivanja (87,5). Komponenta procene trenutne situacije povećana je sa 89,2 na 89,4, dok je komponenta očekivanja za narednih šest meseci povećana sa 84,8 na 85,2. Objavljeni su i konačni podaci za stopu rasta BDP-a u Nemačkoj za treće tromesečje, koja je u odnosu na prethodno tromesečje smanjena za 0,1%, dok je godišnja stopa rasta BDP-a iznosila -0,4%.

Kurs EUR/USD je izveštajni period završio na nivou od 1,0941 američki dolar za evro, što predstavlja najvišu vrednost na zatvaranju tokom izveštajnog perioda.

Državne obveznice SAD

Tokom izveštajnog perioda prinosi državnih obveznica SAD porasli su duž cele krive, najviše kod instrumenata ročnosti dve godine. Prinos dvogodišnje obveznice povećan je za oko 6 b.p. (na 4,95%), dok je prinos desetogodišnje obveznice povećan za oko 3 b.p. (na 4,47%).

Na rast prinosa tokom nedelje uticali su objavljeni podaci o broju novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti u SAD, koji je smanjen na 209 hiljada, znatno više nego što se očekivalo, što ukazuje na to da je tržište rada u SAD i dalje otporno. Takođe, podaci Univerziteta iz Mičigena pokazali su da su očekivanja inflacije za narednoj godini dana povećana na 4,5%, što predstavlja najviši nivo od aprila. S druge strane, dugoročna inflatorna očekivanja zadržana su na 3,2%, iako se očekivao pad, i nalaze na najvišem nivou od marta 2011. godine, što povećava verovatnoću da će FED zadržati kamatne stope na restriktivnom nivou duži vremenski period.

Indeks poverenja potrošača Univerziteta iz Mičigena, prema konačnim podacima za novembar, povećan je s preliminarna 60,4 na 61,3, nakon 63,8 u oktobru, što je više od očekivanja (61,0). Komponenta koja se odnosi na procenu trenutne situacije povećana je s preliminarnih 65,7 na 68,3, nakon 70,6 u prethodnom mesecu, dok je komponenta očekivanja smanjena s preliminarnih 56,9 na 56,8, nakon 59,3 u prethodnom mesecu. **Očekivanja inflacije** u narednoj godini dana povećana su s preliminarna 4,4% na 4,5%, iako je očekivano da budu zadržana u skladu s preliminarnom procenom, nakon 4,2% u oktobru. Dugoročna inflatorna očekivanja zadržana su na 3,2%, iako se očekivalo da budu smanjena na 3,1%, nakon 3,0% u oktobru.

Broj novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti smanjen na 209 hiljada, što je najveći pad od juna

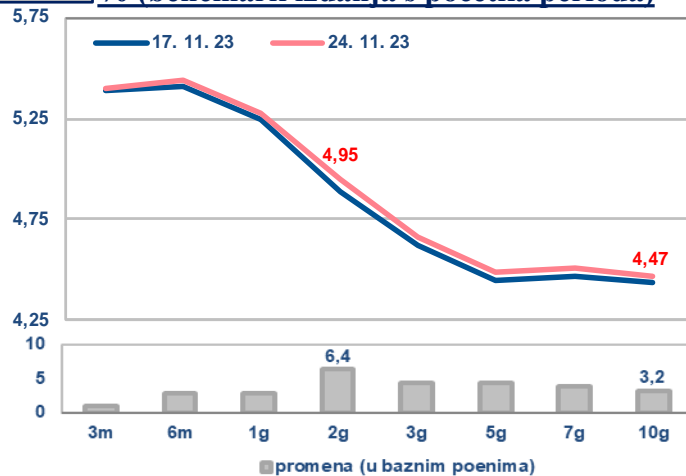
Kompozitni PMI indeks za SAD, prema preliminarnim podacima za novembar, zadržan je na 50,7, koliko je iznosio u septembru, dok se očekivao blagi pad (na 50,4). Komponenta koja se odnosi na uslužni sektor povećana je na 50,8 (sa 50,6) i našla se na najvišem nivou u prethodna četiri meseca (očekivano 50,3), dok je komponenta koja se odnosi na proizvodni sektor smanjena na 50,4 (sa 51,2), što predstavlja najniži nivo u poslednja tri meseca, ali je zadržana u zoni ekspanzije. Ukupan **PMI indeks** proizvodnog sektora smanjen je na 49,4 (sa 50,0) i takođe se našao na tromesečnom minimumu, dok se očekivao nešto blaži pad, na 49,9.

Broj novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti u SAD tokom nedelje koja se završila 18. novembra smanjen je na 209 hiljada sa 233 hiljade u prethodnoj nedelji (revidirano sa 231 hiljadu) i zabeležio je najveći pad od juna, dok se očekivalo da iznosi 227 hiljada. Broj onih koji se kontinuirano prijavljuju za pomoć za nezaposlene u prethodnoj nedelji (do 11. novembra) smanjen je sa 1,862 mln na 1,840 mln (revidirano sa 1,865 mln), čime je zabeležen prvi pad u prethodna dva meseca, a očekivalo se povećanje na 1,875 mln.

Porudžbine trajnih dobara u SAD, prema preliminarnim podacima za oktobar, smanjene su za 5,4%, dok je očekivan pad od 3,2%, nakon rasta u prethodnom mesecu od 4,0%. Nove porudžbine bez transportnih sredstava nepromenjene su, dok se očekivao blagi rast (0,1%), nakon rasta od 0,2% u prethodnom mesecu. Porudžbine kapitalnih dobara bez sektora odbrane (i isključujući avione) beleže pad od 0,1%, dok se očekivao blagi rast (0,1%), nakon pada od 0,2% prethodnog meseca.

1.9

Kriva prinosa državnih obveznica SAD, u % (benčmark izdanja s početka perioda)

Izvor: Bloomberg.

1.10

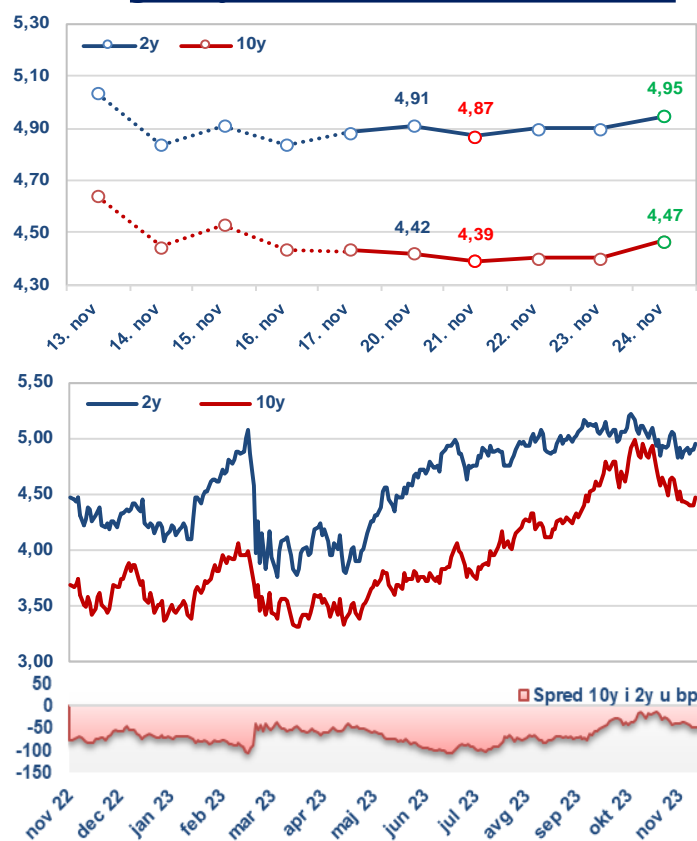
Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

Pokazatelj	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Očekivanja inflacije za narednu godinu dana, finalno	Nov.	4,4%	4,5%	4,2%
Broj novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti, u hiljadama	18. nov.	227	209	233
Kompozitni PMI indeks, preliminarno, M/M	Nov.	50,4	50,7	50,7

Izvor: Bloomberg.

1.11

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica SAD, u %

Državne obveznice Nemačke

Tokom izveštajnog perioda prinosi nemačkih državnih obveznica smanjeni su na kraćem delu krive, a povećani su na ročnostima od dve godine i više. Prinos nemačke dvogodišnje obveznice povećan je za 11 b.p., na 3,07%, dok je prinos desetogodišnje obveznice povećan za oko 6 b.p., na 2,64%.

Na rast prinosa tokom perioda najviše su uticali komentari zvaničnika ECB-a da je previše rano da se priča o smanjenju kamatnih stopa, kao i da će kamatne stope ostati na visokom nivou nekoliko tromesečja. Pored toga, na rast prinosa uticali su i objavljeni PMI indeksi u zoni evra i Nemačkoj, koji su povećani više od očekivanja, ali se i dalje nalaze u zoni kontrakcije.

Zvaničnici ECB-a (Nagel, Šnabel i Vunš) istakli su da je inflacija usporila na 2,9%, ali da se očekuje njeno povećanje u narednim mesecima usled nestanka baznih efekata, kao i da će biti potrebno oko dve godine kako bi inflacija usporila na 2%. Holcman i De Galo su rekli da će ECB možda početi sa smanjenjem svog portfolija obveznica kupljenih tokom pandemije (PEPP) ranije nego što je planirano (reinvestiranje je planirano do kraja 2024). Holcman i Vunš su upozorili da i dalje postoji mogućnost još jednog povećanja kamatnih stopa.

Odlukom Saveznog ustavnog suda Nemačke zabranjena je prenamena sredstava u iznosu od 60 mlrd evra iz fonda za borbu protiv virusa korona u fond za zaštitu od klimatskih promena (KfW). Vlada Nemačke je, kao prvu meru, uvela privremenu zabranu trošenja sredstava svim saveznim ministarstvima koja se odnosi na gotovo ceo budžet, osim na obaveze koje su ranije preuzete, kako bi pronašla izlaz iz sve dublje budžetske krize.

Nemačka u budžetskoj krizi, pošto je odlukom Saveznog ustavnog suda zabranjena prenamena sredstava u iznosu od 60 milijardi evra

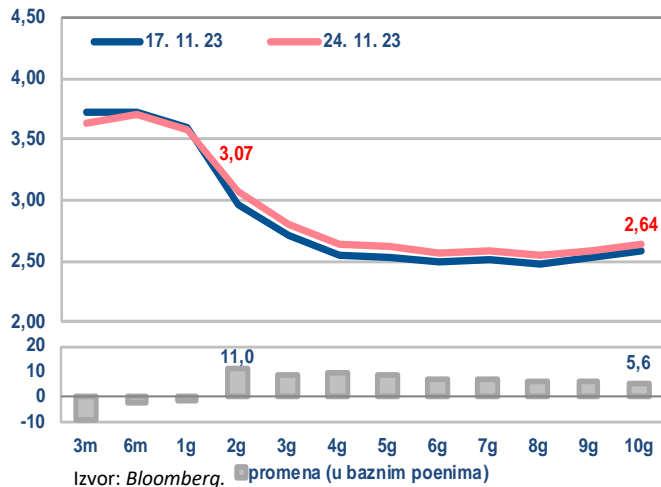
Kompozitni PMI indeks za zonu evra, prema preliminarnim podacima za novembar, povećan je na 47,1 (sa 46,5, koliko je iznosio u oktobru), dok se očekivao manji rast (na 46,8). Komponenta koja se odnosi na uslužni sektor povećana je na 48,2 (sa 47,8), dok je ukupan PMI indeks proizvodnog sektora povećan na 43,8 (sa 43,1). Kompozitni PMI indeks za Nemačku, prema preliminarnim podacima za novembar, povećan je na 47,1 (sa 45,9, koliko je iznosio u oktobru), a očekivao se rast na 46,3.

IFO indeks poslovne klime u Nemačkoj povećan je sa 86,9 u oktobru na 87,3 u novembru i bio je ispod očekivanja (87,5). Komponenta procene trenutne situacije povećana je sa 89,2 na 89,4 (očekivano 89,5). Komponenta očekivanja za narednih šest meseci zabeležila je rast sa 84,8 na 85,2 (revidirano sa 84,7) i našla se na najvišem nivou od maja, dok su analitičari predviđali da će iznositi 85,8. IFO indeks poslovne klime porastao je treći mesec zaredom, ukazujući na predstojeći oporavak nemačke privrede, koja se verovatno već nalazi u recesiji.

Prema konačnim podacima za treće tromesečje, stopa rasta BDP-a u Nemačkoj u odnosu na prethodno tromesečje smanjena je za 0,1%, u skladu sa očekivanjima i preliminarnom procenom. Godišnja stopa rasta BDP-a za treće tromesečje u Nemačkoj iznosila je -0,4% i bila je ispod očekivanja i preliminarne procene (oba su iznosila -0,3%).

1.12

Kriva prinosa državnih obveznica Nemačke u % (benčmark izdanja s početka perioda)

1.13

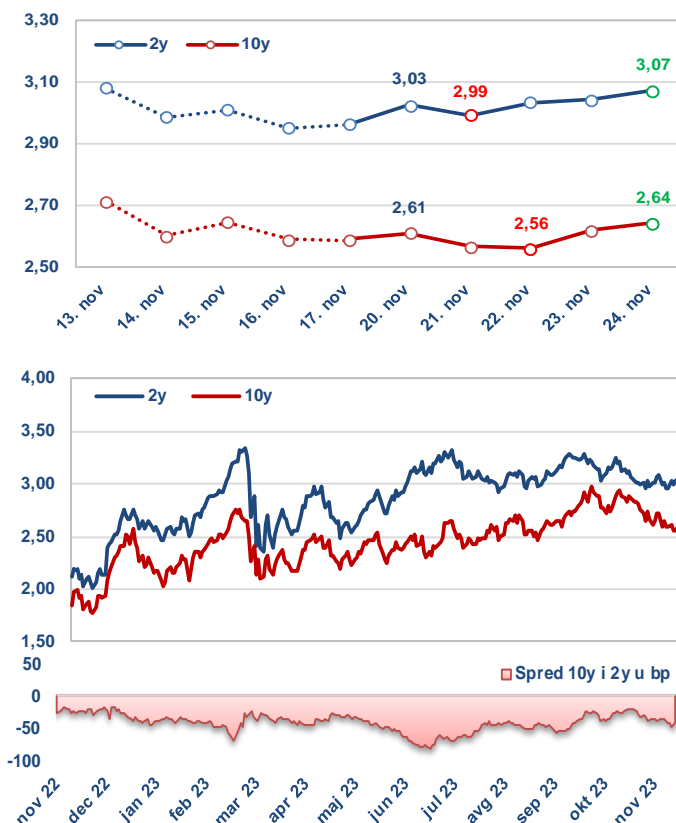
Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zone evra

Pokazatelj	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
IFO indeks poslovne klime u Nemačkoj, M/M	Nov.	87,5	87,3	86,9
Kompozitni PMI indeks za zonu evra, preliminarno, M/M	Nov.	46,8	47,1	46,5
Stopa rasta BDP-a u Nemačkoj, finalno, T/T	3T	-0,1%	-0,1%	0,1%

Izvor: Bloomberg.

1.14

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica Nemačke, u %

II Kretanja na tržištima izabranih zemalja u razvoju

2.1

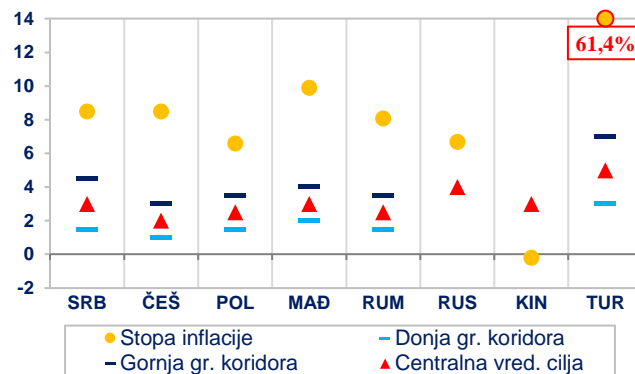
Referentne kamatne stope centralnih banaka zemalja u razvoju

	RKS (u %)	Promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje (T4, %)*
Srbija (NBS)	6,50	0,25	13. 7. 2023.	7. 12. 2023.	6,50
Češka (CNB)	7,00	1,25	22. 6. 2022.	21. 12. 2023.	6,75
Poljska (NBP)	5,75	-0,25	4. 10. 2023.	6. 12. 2023.	5,75
Mađarska (MNB)	11,50	-0,75	21. 11. 2023.	19. 12. 2023.	10,75
Rumunija (NBR)	7,00	0,25	10. 1. 2023.	12. 1. 2024.	7,00
Turska (CBRT)	40,00	5,00	23. 11. 2023.	21. 12. 2023.	40,00
Rusija (CBR)	15,00	2,00	27. 10. 2023.	15. 12. 2023.	15,00
Kina (PBoC)	1,80	-0,10	15. 8. 2023.	-	-

Izvor: Bloomberg / *T4 2023. godine – prosečne projekcije dostupne na osnovu poslednjih raspoloživih anketa.

2.2

Inflacija u zemljama u razvoju (u %, YoY)

Izvor: Bloomberg i sajтови centralnih banaka (poslednji podatak).

Dešavanja na lokalnim tržištima

Centralna banka Mađarske je na sastanku 21. novembra smanjila referentnu kamatnu stopu za 75 b.p., na nivo od 11,50%, što su tržišni učesnici i očekivali. Ova odluka dolazi nakon što je na prethodnom sastanku referentna kamatna stopa takođe smanjena za 75 b.p., pri čemu je i viceguverner najavio nastavak ublažavanja monetarne politike nepromenjenim tempom u uslovima daljeg smanjenja stope inflacije u Mađarskoj (u oktobru je iznosila 9,9% YoY). Viceguverner Barnabaš Virag u saopštenju za medije istakao je da će u uslovima globalnih rizika i volatilnosti spoljnog okruženja Mađarska centralna banka nastaviti s pažljivim pristupom, pri čemu je naglasio i važnost zadržavanja realnih kamatnih stopa u pozitivnoj teritoriji. Realna referentna stopa u Mađarskoj nalazi se najdublje u pozitivnoj teritoriji posmatrajući region (+1,6%).

Centralna banka Turske je na sastanku 23. novembra povećala referentnu stopu za 500 b.p., na nivo od 40,0%, pri čemu su tržišni učesnici očekivali povećanje od 250 b.p. Ovo predstavlja šesto uzastopno povećanje referentne stope nakon imenovanja novog guvernera početkom juna. Ukupno povećanje u pomenutom periodu iznosi 3150 b.p.

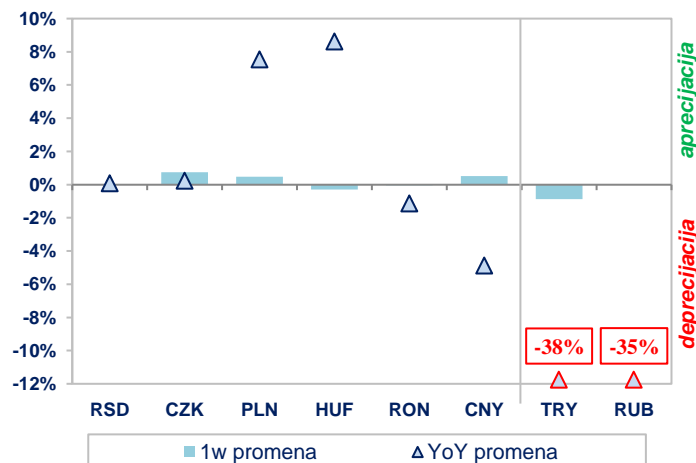
U Kini su 20. novembra stope 1-year Loan Prime Rate i 5-year Loan Prime Rate (LPR) zadržane su na nepromenjenom nivou od 3,45% i 4,20%, respektivno. Takvu odluku očekivala je većina tržišnih učesnika, nakon što je prošle nedelje centralna banka Kine zadržala stopu 1-year Medium-term Lending Facility (MLF) na nepromenjenom nivou od 2,50%.

Agencija za ocenu kreditnog rejtinga Moody's je 24. novembra potvrdila kreditni rejting Češke (Aa3), pri čemu je revidirala navise izgleda za njegovo dalje kretanje s negativnih na stabilne. Istog dana je agencija S&P potvrdila kreditni rejting Bugarske (BBB), pri čemu je revidirala navise izgleda za njegovo dalje kretanje sa stabilnih na pozitivne.

Poljska je 22. novembra na međunarodnom finansijskom tržištu realizovala emisiju evroobveznice u evrima, ročnosti sedam godina u iznosu od 1,25 mlrd evra, po stopi prinosa od 3,721%, dok kuponska stopa iznosi 3,625%. Tražnja je tokom emisije premašila 4,0 mlrd evra. Poljska je u 2023. godini emitovala obveznice ekvivalentne vrednosti od 10 mlrd evra, čime je postala najveći izdavalac obveznica u regionu srednje, istočne i jugoistočne Evrope (ispred Rumunije) u ovoj godini.

2.3

Promena lokalnih valuta izabranih zemalja u razvoju prema evru

Izvor: Bloomberg, osim za RSD (srednji kurs NBS).

2.4

Prinosi državnih obveznica u lokalnoj valuti (s dospećem 2032. godine)

Emitent (dospeće)	Prinos (u %)	Promena u b.p.	
		1w	YoY
Srbija (2032)	6,390	9,0	-72,0
Češka (2032)	4,348	4,5	-32,9
Poljska (2032)	5,580	14,6	-106,8
Mađarska (2032)	7,060	18,2	-110,9
Rumunija (2032)	7,107	6,4	-82,5
Turska (2032)	26,630	34,0	1431,0
Kina (2032)	2,696	2,6	-13,0

Izvor: Bloomberg, osim za Tursku (Refinitiv) i Srbiju (podaci CRHoV sa sekundarnog tržišta).

III Kretanja na tržištima zlata i nafte

Zlato

Tokom izveštajnog perioda cena zlata je porasla za 1,01% i kretala se u rasponu od 1.973,89 do 2.001,56 dolara po unci (vrednost na kraju dana, *Bloomberg Composite London*).

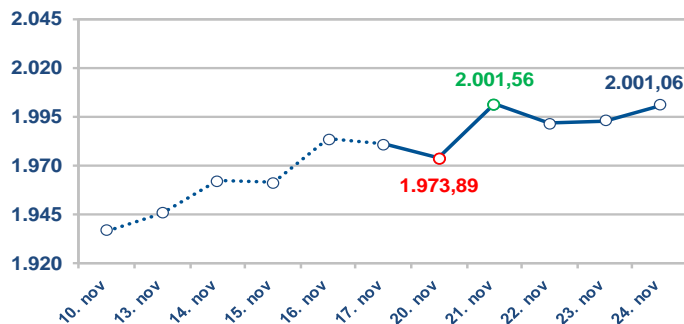
Na rast cene zlata uticali su sledeći faktori: pad vrednosti dolara; očekivanja da je FED završio s pooštavanjem monetarne politike, uz očekivanja mogućeg smanjenja nivoa kamatnih stopa dva puta u prvoj polovini 2024; podaci o smanjenju porudžbina trajnih dobara, koji ukazuju na usporavanje poslovnih investicija u SAD usled sve veće zabrinutosti oko finansijskih i ekonomskih rizika; podaci o kompozitnom PMI indeksu SAD, koji ukazuju na dodatno usporavanje inflatornih pritisaka.

Cena zlata porasla za 1,01% i na kraju izveštajnog perioda iznosila 2.001,06 dolara po unci

Na ograničenje daljeg rasta cene zlata uticali su: izjava predsednice FED-a iz Bostona Kolins da se narednim odlukama treba pristupiti pažljivo, preko sveobuhvatnih ekonomskih podataka bez isključene mogućnosti dodatnog podizanja nivoa kamatnih stopa; indeks poverenja potrošača Univerziteta Mičigen, koji ukazuje na povećana očekivanja inflacije u narednom periodu, kao i obećanja zvaničnika Kine o pomoći sektoru nekretnina da se kriza ne prelije na finansijski sektor nakon objave nesolventnosti kompanije *Zhongzhi* (vrednost aktive 28, a obaveza 58–64 mlrd dolara).

3.1

Zlato (dnevni podaci, USD po unci)

Izvor: Bloomberg.

Nafta

Tokom izveštajnog perioda cena nafte tipa brent porasla je za 2,32% i kretala se u rasponu od 79,55 do 83,20 dolara po barelu (vrednost na kraju dana, *Bloomberg Composite London*).

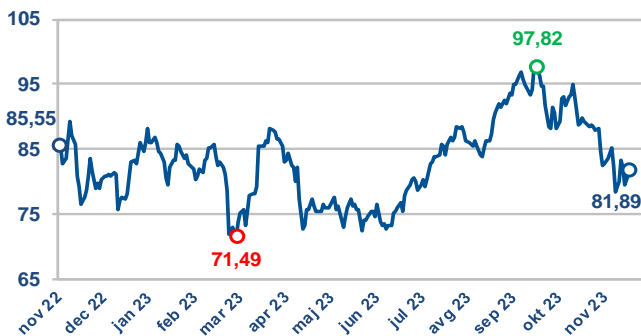
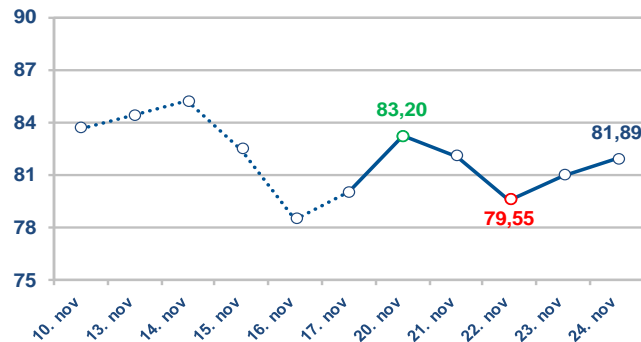
Na rast cene nafte uticali su sledeći faktori: povećana tražnja Kine za naftom (rast uvoza iz Rusije); pomoć države sektoru nekretnina u Kini, što je pozitivno uticalo na tržišta berzanske robe i naftu; očekivanja da će OPEC+ produžiti ograničenja snabdevanja da se podrži cena nafte na sastanku odloženom za kraj novembra, uz usaglašavanje proizvodnih kvota država članica; nastavak dobrovoljnog smanjenja proizvodnje nafte Saudijske Arabije i Rusije do kraja prvog tromesečja 2024, kao i primirje u Gazi, što je delimično smanjilo zabrinutost oko snabdevanja naftom.

Cena nafte porasla za 2,32% i na kraju posmatranog perioda iznosila 81,89 dolara po barelu

U suprotnom smeru uticali su: povećane isporuke nafte iz Angole i Nigerije i neočekivano odlaganje sastanka OPEC+ za kraj novembra kako bi se usaglasile kvote proizvodnje nafte za afričke proizvođače, što je značajno uticalo na pad cena nafte sredinom nedelje (nezadovoljstvo Saudijske Arabije nivoom proizvodnje nafte drugih članica); očekivanja Međunarodne agencije za energetiku (IEA) o usporavanju tražnje za naftom 2024, čak i ako OPEC+ produži sa smanjenjem proizvodnje; vest da je Venecuela blizu odobrenja licence kompaniji *Shell* za razvoj gasnog polja na moru, kao i izveštaj Američkog instituta za naftu (API) o povećanju nivoa zaliha nafte u SAD.

3.2

Cena nafte tipa brent (USD po barelu)

Izvor: Bloomberg.